

Analyse | kraka

9. juli 2013

Udbetalte børnepenge til statsborgere fra andre EU/EØS-lande

Af Esben Anton Schultz

I dette notat ses nærmere på omfanget af udbetalte børnepenge til statsborgere fra andre EU/EØS-lande. Desuden undersøges, hvor mange EU/EØS-borgere, der får udbetalt børnepenge, uden at de har børn, der bor i Danmark.

Hovedkonklusioner

- Antallet af statsborgere fra de nuværende EU/EØS-lande, der får udbetalt børnepenge i Danmark, er steget fra godt 11.000 personer i 1995 til ca. 19.000 personer i 2010. En væsentlig del af denne stigning har fundet sted siden 2006 og det afspejler især større indvandring fra de otte østeuropæiske lande, som blev omfattet af beskæftigelsespolitiske overgangsordninger efter deres optagelse i EU i 2004, især Polen. Stigningen skete i forlængelse af, at der blev indført lempeligere regler for at statsborgere fra østeuropæiske EU-lande kunne få arbejde i Danmark.
- Andelen af de samlede danske børnepenge, der er blevet udbetalt til statsborgere fra andre EU/EØS-lande end Danmark, er steget fra godt 1,7 pct. i 1997 til godt 2,7 pct. i 2010. Stigningen skyldes bl.a., at den andel af de samlede børnepenge, der udbetales til statsborgere fra de nye, østeuropæiske EU-lande, er mere end fordoblet fra 2007 til 2010.
- Samlet blev der udbetalt knap ½ mia. kr. i børnepenge til statsborgere fra andre EU/EØS-lande. Til sammenligning udbetales godt 1 mia. kr. til statsborgere fra lande udenfor EU/EØS-området.
- Mere end hver femte statsborger fra de nye, østeuropæiske EU-lande, der modtager børnepenge, har ikke børn, der bor i Danmark. For statsborgere fra de øvrige EU/EØS-lande er det ca. 1 ud af 100, der modtager børnepenge, uden at have børn, der bor i Danmark.
- Der blev i 2010 udbetalt ca. 35 mio. kr. (2013-niveau) i børnepenge til statsborgere fra andre EU/EØS-lande end Danmark, som ikke havde børn, der boede i Danmark. Mere end 90 pct. af pengene blev udbetalt til statsborgere fra de nye, østeuropæiske EU-lande, primært Polen.

Kontakt

Forskningschef
Esben Anton Schultz
Tlf. 2681 5779
E-mail: ess@kraka.org

Indledning

Den 1. januar 2012 blev det indført, at man skal have haft bopæl eller beskæftigelse i Danmark i mindst to år inden for de seneste 10 år, for at få ret til fuld børnecheck og børnetilskud. Retten til fuld ydelse optjenes gradvist, således at man efter seks måneders bopæl eller arbejde har ret til 25 pct. af ydelsen, efter et år har ret til 50 pct., osv. Optjeningskravet omfatter også EU/EØS-borgere.

EU-kommissionen vurderer dog nu, at optjeningskravet er i strid med EU's såkaldte sammenlægningsprincip om koordinering af sociale sikringsordninger. På opfordring fra EU har regeringen derfor netop besluttet, at ophæve optjeningskravet. Med en ophævelse af optjeningskravet svarer regler for at få børnepenge i Danmark dermed til de regler, der var gældende frem til 2012. Det betyder, at EU/EØS-borgere kan få ret til fulde børnepenge fra den første dag, de ankommer til Danmark. Det kræver dog, at de arbejder eller bor i Danmark.

I dette notat ses nærmere på omfanget af udbetalte børnepenge til statsborgere fra andre EU/EØS-lande. Desuden ses på, på hvor mange EU/EØS-borgere, der modtager børnepenge i Danmark, uden at de har børn, der bor i landet.

EU/EØS-borgeres brug af børnepenge i Danmark

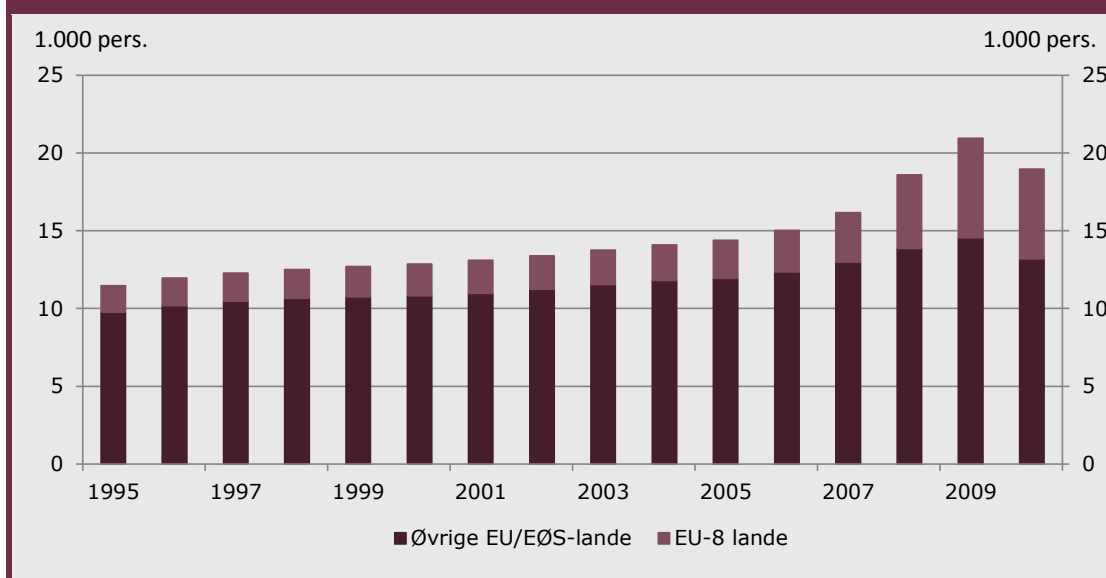
Antallet af statsborgere fra de nuværende EU/EØS-lande, der får udbetalt børnepenge i Danmark, er steget fra godt 11.000 personer i 1995 til ca. 19.000 personer i 2010, jf. figur 1. Frem til 2006 var stigningen relativt afdæmpet og kunne primært henføres til en stigning i antallet af statsborgere fra de oprindelige EU-lande, som modtog børnepenge i Danmark.

Siden 2006 er der sket en væsentlig stigning i antallet af personer fra de otte østeuropæiske lande, som blev optaget i EU i 2004, og som blev omfattet af beskæftigelsespolitiske overgangsordninger (de såkaldte EU-8 lande). Det drejer sig om Estland, Letland, Litauen, Polen, Ungarn, Slovenien, Slovakiet og Tjekkiet. Det hænger formentligt sammen med, at der fra medio 2006 blev indført lempeligere regler for at opnå opholds- og arbejdstilladelse for statsborgere fra netop EU-8 landene (revisionen af den såkaldte Østaf-tale i 2006). Lempelserne bestod bl.a. i, at danske arbejdsgivere kunne blive forhåndsgodkendt til at ansætte statsborgere fra EU-8 landene samtidigt med, at deltidsansatte og pendlere fra disse lande nu kunne få arbejdstilladelse i Danmark.

Fra 2007 og frem til 2010 er der således sket godt en fordobling i antallet af udenlandske statsborgere fra EU-8 landene, som får udbetalt børnepenge i Danmark. Det afspejler primært flere mennesker fra Polen, som er kommet til Danmark og som har beskæftigelse. Af den samlede stigning i antallet af personer fra hele EU/EØS-området fra 2006, som modtager børnepenge, tegner personer med polsk oprindelse sig således for godt 60 pct.

Børnepengene medfører en større økonomisk gevinst ved at komme til Danmark for at arbejde, og kan på den måde medvirke til at øge arbejdsudbuddet. Omvendt reduceres den statsfinansielle fordel fra de personer, som arbejder her i forvejen.

Figur 1: Andre EU/EØS-borgere, der får udbetalt børnepenge i Danmark



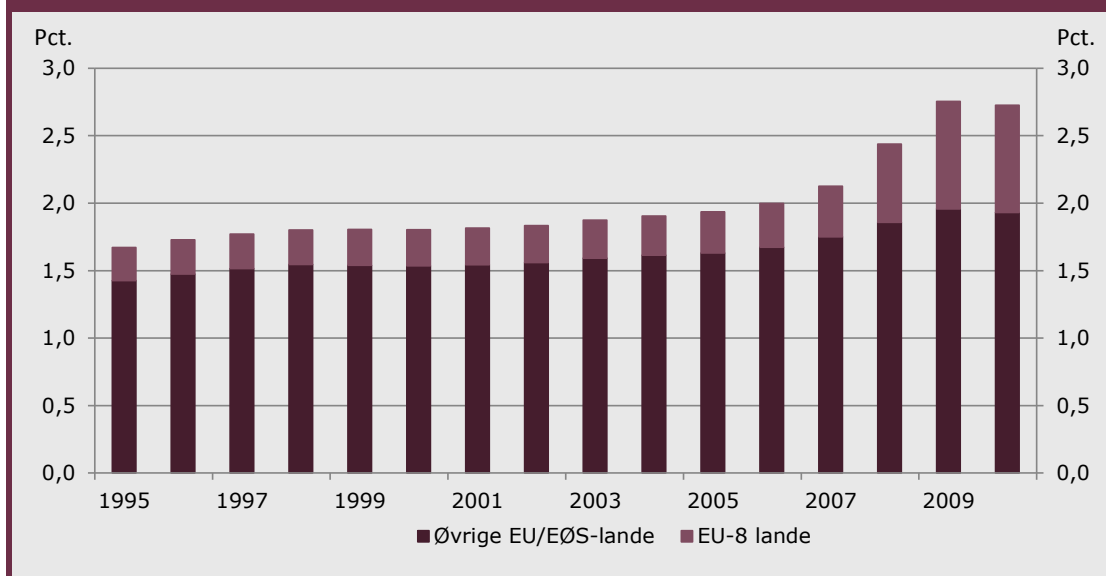
Anm.: Opgørelsen af børnepenge omfatter børne- og ungeydelse og børnetilskud. EU-8 lande omfatter Estland, Letland, Litauen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn og Polen. Øvrige EU/EØS-lande omfatter Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Portugal, Spanien, Sverige, Malta, Cypern, Rumænien, Bulgarien, Storbritannien, Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Den andel af børnepengene, der er udbetalt til statsborgere fra alle andre EU/EØS-lande end Danmark, er steget fra knap 1,7 pct. i 1995 til godt 2,7 pct. i 2010, jf. figur 2. En væsentlig del af denne stigning har fundet sted siden 2006. Det afspejler især større indvandring fra de nævnte østeuropæiske lande, især Polen. Den andel af de samlede børnepenge, der udbetales til statsborgere fra EU-8 landene, er dermed mere end fordoblet fra 2006 til 2010.

I 2010 blev der samlet udbetalt knap ½ mia. kr. (2013-niveau) i børnepenge til statsborgere fra alle andre EU/EØS-lande end Danmark. Det svarer som nævnt til 2,7 pct. af de udbetalte børnepenge. Til sammenligning modtog statsborgere fra lande udenfor EU/EØS-området godt 6 pct. af de samlede børnepenge i 2010, eller hvad der svarer til godt 1 mia. kr. (2013-niveau). I alt blev der udbetalt omkring 17 mia. kr. (2013-niveau) i børnepenge i 2010.

Figur 2: Andelen af de samlede børnepenge, der udbetales til andre EU/EØS-borgere



Anm.: Opgørelsen af børnepenge omfatter børne- og ungeydelse og børnetilskud. EU-8 lande omfatter Estland, Letland, Litauen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn og Polen. Øvrige EU/EØS-lande omfatter Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Portugal, Spanien, Sverige, Malta, Cypern, Rumænien, Bulgarien, Storbritannien, Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein.

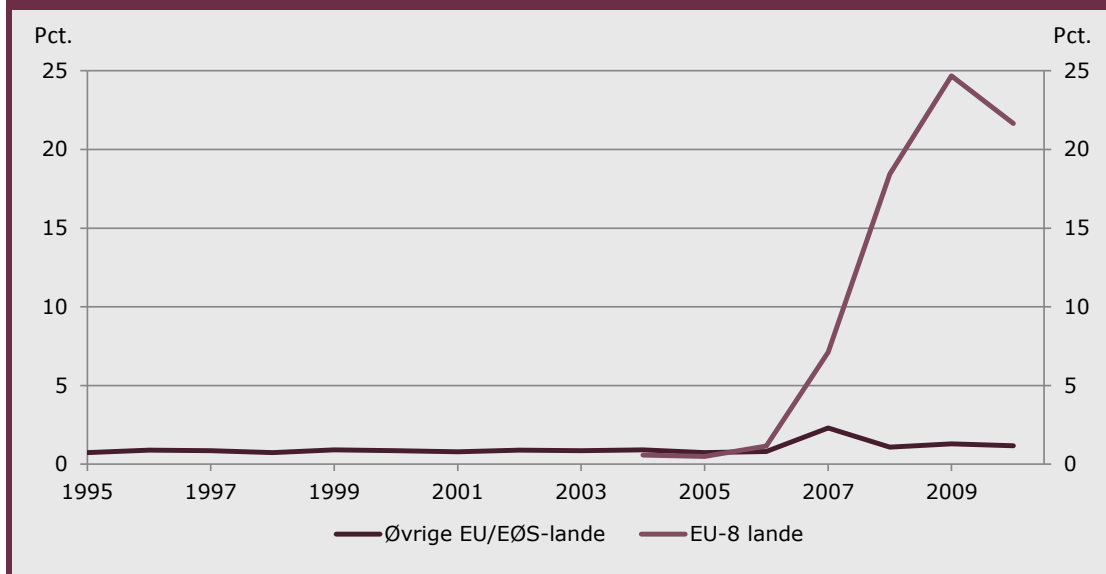
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Udbetalinger til børn, der ikke bor i Danmark

Som statsborgere fra et andet EU-/EØS-land, der arbejder eller bor i Danmark, kan man få udbetalt børnepenge, selvom ens børn ikke bor i Danmark. Frem til 2006 var denne gruppe meget begrænset. Andelen af statsborgere fra andre EU/EØS-lande end Danmark, der modtog børnepenge i Danmark, uden at de havde børn i landet, var således under 1 pct., jf. figur 3.

Det billede er ændret siden 2006, hvor adgangen til Danmark for EU-borgere fra østeuropa som nævnt blev gjort lettere. Der er således sket en kraftig stigning i andelen af statsborgere fra de otte østeuropæiske EU-lande, der modtager børnepenge uden at børnene bor i landet. Således havde mere end hver femte statsborger fra EU-8 landene, der modtog børnepenge i Danmark i 2010, ikke børn, der boede i Danmark.

Figur 3: EU/EØS-borgere, der modtager børnepenge, uden at deres børn bor i Danmark, som andel af EU/EØS-borgere, der modtager børnepenge



Anm.: Opgørelsen af børnepenge omfatter børne- og ungeydelse og børnetilskud. For at et barn ikke bor i Danmark kræves, at de hverken optræder i Danmarks Statistiks registre primo eller ultimo året. Dvs. at børn, der kun bor i Danmark i løbet af året, ikke medregnes som bosiddende i Danmark i året. EU-8 lande omfatter Estland, Letland, Litauen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn og Polen. Øvrige EU/EØS-lande omfatter Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Portugal, Spanien, Sverige, Malta, Cypern, Rumænien, Bulgarien, Storbritannien, Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Selv om stigningen kan virke betydelig, er der tale om relativt små beløb. I 2010 blev der således udbetalt knap 35 mio. kr. (2013-niveau) i børnepenge til statsborgere fra andre EU/EØS-lande end Danmark, som ikke havde børn, der boede i Danmark, jf. tabel 1. Mere end 90 pct. af pengene blev udbetalt til statsborgere fra de nye, østeuropæiske EU-lande, navnlig Polen.

Beløbets fordeling afspejler bl.a., at der er mange flere statsborgere fra EU-8 landene, som modtager børnepenge i Danmark, uden at de har børn i landet. Desuden får denne gruppe væsentligt mere udbetalt i børnepenge end de statsborgere fra de øvrige EU/EØS-lande, som modtager børnepenge, uden at deres børn bor i landet.

I 2010 modtog statsborgere fra de nye EU/EØS-lande, der ikke havde børn i Danmark, således knap 26.000 kr. i børnepenge om året, mens statsborgere fra øvrige EU/EØS-lande (uden børn i landet), modtog godt 16.000 kr. om året (i 2013-niveau). Det afspejler, at personerne fra EU-8 landene har flere børn og/eller at deres børn er yngre.

Ud fra en snæver statsfinansiell betragtning er det billigere for Danmark at børnene bor i hjemlandet fremfor i Danmark, når der er tale om personer, som periodevist kommer hertil for at arbejde. Det skyldes, at der ikke vil være udgifter til børnehaver og skole mv.

Tabel 1: Omfanget af udbetalte børnepenge til andre EU/EØS-borgere, hvis barn/børn ikke har boet i Danmark i året. 2010

	Gennemsnitlig udbetaling per person, 1.000 kr.	Antal personer	Udbetalte børnepenge i alt, mio. kr.
Øvrige EU/EØS-lande	16,1	154	2,5
EU-8 lande	25,8	1.250	32,2

Anm.: Opgørelsen af børnepenge omfatter både børne- og ungeydelse og børnetilskud. Beløb er fremskrevet til 2013-niveau ved hjælp af forbrugerprisindekset. EU-8 lande omfatter Estland, Letland, Litauen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn og Polen. Øvrige EU/EØS-lande omfatter Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Portugal, Spanien, Sverige, Malta, Cypern, Rumænien, Bulgarien, Storbritannien, Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein.

* Den gennemsnitlige udbetaling af børnepenge er opgjort per person, der får udbetalt børnepenge. Det er ikke muligt at opgøre udbetalinger per barn, da data ikke indeholder information om, hvor mange børn udbetalingerne vedrører.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Boks 1: Nuværende regler for udbetaling af børnepenge**Børnecheck (børne- og ungeydelse)**

Børne- og ungeydelsen – også kendt som børnechecken – bliver udbetalt til alle børnefamilier i Danmark. Ydelsen er skattefri og udbetales for alle børn under 18 år. Børneydelsen (0-14-årige) udbetales hvert kvartal, mens ungeydelsen (15-17-årige) udbetales månedligt. Udbetalingen har ingen indflydelse på udbetalingen af andre sociale ydelser eller SU. Der er ingen grænser for, hvor mange børn man kan få børnecheck til. Der udbetales i dag ca. 14,5 mia. kr. i børnepenge. Satserne for børnechecken er (2013):

0-2-årige: 4.299 kr. per kvartal

3-6-årige: 3.402 kr. per kvartal

7-14-årige: 2.679 kr. per kvartal

15-17-årige: 893 kr. per måned

Børnetilskud

Hvis man er enlig forsørger, adopterer et udenlandsk barn eller har tvillinger, trillinger m.v., der ikke er fyldt 7 år, kan man udover børnechecken også få udbetalt børnetilskud. Der udbetales i dag ca. 2,5 mia. kr. i børnetilskud, og der er ingen grænser for, hvor mange børn man kan få børnetilskud til.

For enlige forsørgere består børnetilskuddet af et ordinært og et ekstra børnetilskud. Begge er skattefrie og udbetales hvert kvartal. Det ordinære børnetilskud er på 1.296 kr. (2013) for hvert barn, mens det ekstra børnetilskud er på 1.321 kr. (2013), uanset hvor mange børn man har.

Betingelser for at få børnecheck og børnetilskud

For at have ret til den fulde børnecheck og børnetilskud, skal man i dag have haft bopæl eller beskæftigelse i Danmark i mindst to år inden for de seneste 10 år. Retten til fuld ydelse optjenes gradvist, således at man efter seks måneders bopæl eller arbejde har ret til 25 pct. af ydelsen, efter et år har ret til 50 pct., osv. Dette optjeningskrav blev indført per 1. januar 2012 og omfatter danske såvel som udenlandske statsborgere. Fra 1. januar 2013 er flygtninge dog blevet undtaget fra optjeningskravet. Regeringen har netop annonceret, at optjeningskravet vil blive ophævet.

For statsborgere fra et EU-/EØS-land, der arbejder i Danmark, gælder endvidere, at de kan få udbetalt børnepenge, selvom de og/eller deres børn bor i et andet EU-/EØS-land. For at udlændinge, der kommer fra et tredjeland uden for EU/EØS-området, gælder derimod, at de skal være fuldt skattepligtige i Danmark og at barnet rent fysisk skal opholde sig i Danmark.

Fra 2014 indføres en indkomstafrapning af børnechecken, så ydelsen aftrappes med 2 pct. af indkomsten (indkomstgrundlaget for topskatten), der overstiger en indkomstgrænse på 700.000 kr.

Kilde: www.skat.dk